СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ І. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 88. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 4. травня 1946. No. 88. New York and Jersey City, Saturday, May 4, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America

ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ВУГІЛЬНИЙ СТРАЙК СПРИЧИНЮЄ ОБМЕЖЕННЯ В ТРАНСПОРТІ

Офіс оф Діфенз Транспортейшен проголосив, що вугільний страйк заставляє уряд до драстичного обмеження тягарового й особистого руху на залізницях задля недостачі запасів вугілля. Це обмеження виноситиме 25%. Деякі поїзди не будуть цілком курсувати, а тягаровими поїздами буде можна перевозити далі тільки найконечніше, а це харчі й живу худобу та дріб, збіжжя, вугіль, нафту, папір, ліки і т. п. Фабрики не зможуть діставати сирівців навіть тоді, коли мають вугіль для свого вжитку. Президент заявив кореспондентам, що це є незаконно страйкувати проти уряду, але ще не сказав, що вугільний страйк є страйком проти уряду.

СКИТАЛЬЧА РАДА.

Спеціяльний Комітет Обєднаних Держав Для Справ Скитальців і Дисплясованих, що радить у Лондоні, рішив 12 голосами проти 6, що те авторитетне тіло, що буде створене для опіки над скитальцями і дисплясованими, буде незалежною „спеціялізованою агентурою", що буде відповідальна перед Економічною і Соціяльною Радою Обєднаних Держав. За це були Злучені Держави і Совети. Проти цього Велика Британія. Тепер мають ще означити, кого вважати „скитальцем" чи „дисплясованою особою".

НЕ АРЕШТОВАНІ...

Бельгійські „Вісті" з 1. квітня 1946 пишуть таке: „В останньому числі „Вістей" подали ми вістку на підставі британійського радія про арештування проф. Кубійовича і д-ра Паньківського. Вістка ця показалася фальшивою, бо проф. Кубійовича ніколи не заарештовано і чутка, пущена про нього, була вигадкою неприхильників. Рівнож д-р Паньківський є на волі".

ЯКИХ ВИБИРАНО „ДЕПУТАТІВ"?

Большевицькі У. Щ. Вісті видрукували письмо Анни Петрище, депутатки до Верховного Совету з Закарпатської области, в якому вона описує враження як побачила в Москві Сталіна. Пише так:

„В Кремлінському палаці на сесії Верховної Ради я побачила його. Дивилася я на нього: „Ось він, батько наш, який думав про нас і визволив наше Закарпаття від ворожого насильства. Ось він, батько наш рідний, який дав нам нове життя".

ХОР ПРОСИТЬ НОТ.

Український Хор ім. митрополита А. Шептицького в Гогенемсі (Форальберг, Австрія), що має 39 хористів і хористок і двох диригентів (композитора Василя Безкоровайного і Михайла Біликa) просить американських українців післати їм ноти на мішаний хор, як церковного так і світського змісту. Хор співає постійно кожної неділі у церквах і дав досі 8 концертів, а теж співав через радіо. Тепер думає обїхати більші осередки української скитальщини. Концертує для своїх і чужинців. Хористи приїзджають з пять скитальчих громаді працюють з завзяттям і посвятою, поконуючи всякі перешкоди у голоді й холоді з фанатичною завзятістю. Ноти, а теж часописи і книжки проситься слати на таку адресу: Bilyk Michael, Hohenems, Kaiser Franz Joseph Strasse 83, Voralberg, Oesterreich.

УКРАЇНСЬКІ ПИСАНКИ.

Сейнт Пол Пайонір Прес з неділі 21. квітня б. р. поміщено в кольоровій частині кольорову фотографію (на цілу сторінку) 16-літньої Сандри Ґрановської, дочки проф. А. А. Ґрановського, в українськім народнім уборі, з писанкою в одній руці, а в другій з писальцем. Перед нею дві миски писанок у різних, чудових кольорах. На другій стороні є чотири відбитки п-нни Ґрановської, які представляють чотири різні фази при писанню писанок.

НАЙБІЛЬШЕ ЩАСТЯ УКРАЇНИ...

Заговорив про це щастя академік Павло Тичина, міністер освіти в Советській Україні й лавреат Сталінської премії. Згадавши спершу за Сталіна і ще раз за Сталіна і за те, що „Радянська Україна обєднує всі українські землі", пише Тичина таке:

„Головною причиною такого великого щастя є те, що український народ має такого титанічного брата, такого чутливого і хороброго, такого мудрого й сміливого, волелюбного й шляхотного, як російський народ".

„МРІЯ".

Така має бути нова пєса Олександра Корнійчука, присвячена совєтській інтелігенції.

СОВЄТИ НЕ ХОЧУТЬ ЗМЕНШАТИ СВОЇХ ОКУПАЦІЙНИХ АРМІЙ

З ТАБОРУ В РІМІНІ.

Лондонський „Наш Клич" подає ближчі дані про табор українських полонених в Ріміні, в Італії. Має там бути до 10,000 людей. Істнує там „Студентська Громада", що начислює понад 400 членів. Першою таборовою газетою було „Життя у таборі", яку зачали видавати студенти. Є тепер ще інші видання як „Батьківщина", „Наш Шлях", „Юнацький Зрив" та гумористична „Оса". Є три хори і оркестра. Таборові ремісники є зорганізовані в професійних спілках. Було досі дві виставки таборового виробництва й мистецтва, що, як пишуть, викликали подив серед чужинців. Спортові гуртки відбули кілька змагань з англійськими та іншими спортовими дружинами. За допомогою англійської команди зорганізовано бібліотеку, яка багато помагає в культурно-освітній праці, яку ведеться серед таборовиків.

АРХІВ ОЛЕНИ ПЧІЛКИ.

Советські джерела звідомляють, що в Києві знайдено архів письменниці Олени Пчілки, матери Лесі Українки. Олена Пчілка померла в Києві в 1928 році в своєї молодшої дочки Ізидори Петрівни і оставила архів дочці. В ньому і деякі досі невидані драматичні твори Пчілки та багато листів, а між ними кілька листів Лесі Українки та кілька її фотографій, досі невідомих.

ВИСТАВКА І. КУРАХА В ІТАЛІЇ.

В Ґенуї, в Італії, відбулася в днях від 2—12 березня б. р. особиста виставка українського маляра Івана Кураха. Виставка була в ґалерії мистецтва Р. Ротта. Цей мистець відомий в Італії з інших вистав в Міляні й Римі. Тепер він має посаду професора рисунку в мистецькій школі в Міляні. Критика пише про творчість мистця, між іншим, таке: „Він є справжнім сином віку, що погорджуючи легкими сучасними темами вміє опанувати мистецький матеріял виразним і незалежним реалізмом, що визначається красою, але й віщує визволення. Темні тони його творчости чергуються з небагатьома проблесками і свідчать про своерідний стан його духа, що відповідає безпосередньо на трагедію самітним болем без реторики, певний майбутнього чуда, яке розвяже всі суперечности".

Секретар стейту Бирнс пробував на нарадах міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг облекшити економічну і політичну недолю таких країв як Румунія, Болгарія і Мадярщина, що є під Советами, в такий спосіб, що запропонував дуже значне зменшення окупаційних сил. Зачав це від Італії, для якої домагався того самого шляхом ревізії вимог, що їх подиктовано при завішенню зброї. Виявляється, що Вячеслав Молотов, советський міністер закордонних справ, навіть не хотів про це балакати. Совети держать в Угорщині 650,000 вояків, в Румунії 700,000, а в Болгарії понад 200,000 і ще ті сили збільшають.

ПЕРЕЖИВАЮТЬ ГОСПОДАРСЬКУ КРІЗУ.

Англійський „Економіст" пише, що Україна і Білорусь переживають тепер дуже тяжку крізу господарської відбудови, а без хліборобського поліпшення не можливо піднести ці краї промислово. Бракує тракторів, домашнього скоту, навозів. Виступами „проти саботажників" тут не зарадиться. Треба, пишеться далі, дати селянам принаймні машини.

ПРОТИ РОСІЇ.

Спеціяльна комісія Британійської Ради Церков подає у своєму звіті, що найважнішою справою у світі є нині відносини між англьо-саксонським світом і Росією. Булоб катастрофальним цього не бачити і того не розуміти, чи це перебільшувати. Живемо в часі, каже звіт, коли Росія буде головною перешкодою в обєднанню світа, а навіть загрозою мира. Може прийти навіть і до цього, що західні демократії стануть перед таким російським визовом, що треба буде вживати зброї як одинокго засобу для оборони державницької незалежности, чи, що також важне, для вдержування ладу, з якого зродилось би світове обєднання.

„ІСТОРІЯ ОДНОГО ЖИТТЯ".

Це має бути назва нової повісти Ірини Вільде про жінку-робітницю. Повість вийшла у Львові. Большевицька пропаґанда пише, що в тій повісти є представлені ті великі права, що їх „дала народови советська конституція". Якщо так є, то можна собі уявити, що це за повість!

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J, on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За права людини і основні свободи

З усіх міжнародних нарад і конференцій, що тепер відбуваються в Америці й в Европі, а які мають на меті замирення і новий лад у світі, чи не найважнішими є з загально-людського становища ті наради, що ведуться в Ню Йорку над Міжнародною Хартією Прав Людини. Опрацьовує це Комісія Прав Людини, яку встановила Економічна і Соціяльна Рада Обєднаних Держав.

На чолі тої Комісії стоїть пані Елінор Рузвелт, яка у своїх писаннях і промовах часто за тими правами побивається. Значить, що вже те, що вона є головою Комісії, є свого роду гарантією, що тут мається до діла з серіозною працею, яка буде дійсно виконана і найдалі до року предложена до остаточної апробати Асамблеї Обєднаних Держав.

Очевидно, що колиб ішло тут тільки про теоретичні міркування і апробату праз людини і основних свобод у принципі, то така праця Комісії не малаб ширшого значення і не була би ніяким поступом у справі поліпшення долі мілїонів, що не мають далі ніякої особистої охорони, живучи під диктаторами і в краях з тоталітарними режімами. Про якісь справжні основні свободи в таких краях і мови нема. І далі не буде, якщо ось такі теоретичні міркування про права людини і основні свободи не будуть мати за собою такої міжнародної сили, що заставить навіть сильні диктатури, як от в Советах, застосуватись до міжнародних вимог.

Як звідомляють, то Комісія Прав Людини вже випрацювала різні проекти. Які вони, ближче не знаємо, але це не важне, бо в їх добрий зміст несумніваємось. Зате дуже цікаві ми почути, що саме запропонує Комісія на випадок, як якась тоталітарна держава чи потуга не згодиться на ці пропозиції. Або що ще важніше: Що буде, як всі держави тим гарним пропозиціям приплеснуть і дадуть на них згоду, а деякі з них будуть надалі поводитись по давньому, себто по тирански і правити при допомозі тайних поліцій та концентраційних таборів, яким евентуально готові подавати якісь нові й невинні назви.

Нам здається, що безогляду на те, як розмежує народи і держави нова мирова конференція, найважніше в замиренню світа буде таки те, чи будуть зліквідовані насильства тираній хоч в такий спосіб, щоби люди могли всюди жити хоч у таких обставинах, де шанують права людини і основні свободи. Іншими словами, щоби в „новім порядку" світа було хоч заховане те, що було шановане в „старих часах" конституційними урядами в монархіях і республиках. Скромне це бажання, це правда. Але саме до такого стану докотився світ по комуністичних, фашистівських і націстівських переворотах і революціях. Тому, якщоб у тому дикунстві булоб можна тепер хоч це осягнути, то й це був би поступ і великий поратунок для соток мілїонів мучених людей.

ПОСЛАННЯ ДО ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

Апостольський Візитатор і Адміністратор греко - католицької Церкви в Німеччині, о. Н. Вояковський, видав в Мюнхені, в грудні 1945 року, Пастирське Послання, звернене до української інтеліґенції, а навязане до слів Христа „Ви сіль землі". У ньому згадується за давні часи, коли український нарід втратив інтеліґенцію, а потім за ту нову інтеліґенцію, „аристократію духовости й науки", що вийшла з приходських стріх і з селянських низів. Послання звертає увагу на дальші слова Христа: „Та коли сіль звітріє, то чим її осолять? Вона ні до чого вже не придатна, хіба, щоб її викинути геть та щоб потоптали її люди". Це напімнення, щоб „сіль землі" не звітріла, щоб провідні люди в нещастю не тратили віри, що Провидіння Боже залишить український нарід на чужині чи в неволі. А з другого боку, щоби заклавши руки не будували будучність „на різних неоправданих чутках і фантастичних надіях" та щоб не лишали і на чужині народної маси без культурної опіки. Пастирський лист підкресляє чотири прикмети, обовязкові для інтеліґенції: Солідарність, совісність, довірочність, пошанування авторитету. Щодо довірочности, то пояснюється це так: „...живучи на чужині не слід нам бути у своїх справах занадто щирими супроти чужинців... Маю на думці тут те, що ми нераз забагато говоримо там, де слід би бути бодай умірковании у говоренню. Маю на думці ті різнородні „татарські вісти", що їх деякі особи залюбки розголошують, не звертаючи навіть уваги на те, які наслідки може часом спричинити така необачність в уживанню цінного дару слова". Вкінці взиває Послання до закріплення в інтеліґенції „суспільних чеснот".

„ПОЛІТИКА ЗРАДИ".

Так характеризує нюйорський „Нови Сьвят" відношення Чехословаччини до карпатських українців і такий є наголовок статті, в якій обговорюється, як і за що виганяє чехословацький уряд зі своєї території 40,000 скитальців з Карпатської України. Стаття описує, як тепер можна бачити на залізничих двірцях у Чехословаччині громади людей, що їх запаковують силою до товарових ваґонів, які потім щільно замикають. Це так висилається невинних людей у руки Сталіна; це ті люди, пише часопис, що їх чеська пропаґанда впродовж 20 років запевняла, що Чехословаччина це одна чесна країна, якій можна довіряти. Крім цього чехословацький президент Бенеш запевняв їх перед самою другою світовою війною, що вони злучені вже судьбою з Чехословаччиною на тисячліття! Вірячи тим словам яких 40 тисяч мешканців Закарпаття знайшлися в глибині Чехословаччини. Та тепер помандрують на Сибір, чи в Казакстан. Ось так, читаємо у статті, наслідком акту зради і провокації чехословацького уряду, „карпаторусини" в Чехословаччині є предметом ловів, подібних до ловів на диких звірів. Бо як їх зловлять, то віддають їх у руки НКВД. Така політика Чехословаччини супроти вірних їй людей є нічим іншим, пише часопис, а тільки політикою зради.

АРҐЕНТИНА ГОТОВА ПРИНЯТИ СКИТАЛЬЦІВ.

Арґентинський уряд заявив американським кореспондентам через свого ґенерального консуля, що вернув до Ню Йорку, що хоче збільшити населення краю до 40 мілонів і готов приняти до себе більше число европейських скитальців. Простір Арґентини виносить 1,078,278 квадратових миль, на якому живе тепер до 14 мілїонів людей. Консуль казав, що в тій справі вже перевели з арґентинським урядом переговори італійці, ірляндці, голяндці та еспанці. До Арґентини будуть допускати в першу чергу хліборобів, а далі інжинірів, техніків та того роду елементи. Арґентинський Банк в Буенос Айрес згодився давати кредити на нові фарми, що їх будуть управляти нові еміґранти, яким уже зачинають давати віза.. Не приймають комуністів і тих, що запідозрені в симпатіях з націзмом чи фашизмом. Хочуть людей праці, а не політиканів, бо ті, що прибудуть, матимуть до діла з пустарами, які треба буде обробляти і засівати.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".